

Risk- och väsentlighetsanalys Öckerö kommun 2024

12 januari 2024

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Building a better
working world

01

Introduktion

02

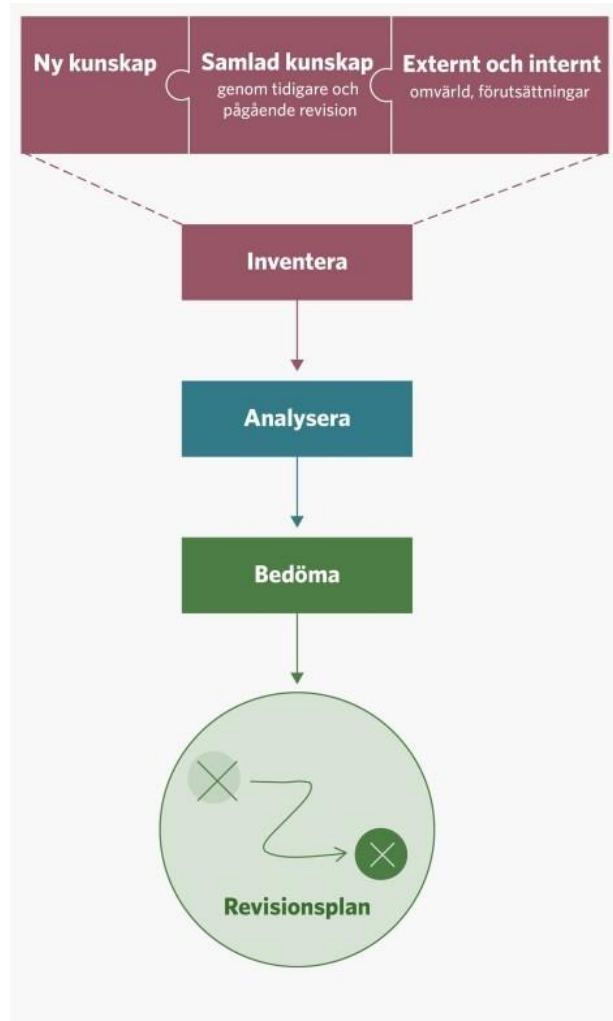
Risikanalyis

03

Bilagor

Risk- och väsentlighetsanalysen hjälper till att prioritera granskningsinsatser

Figur: Revisionsprocessen, SKR.

- ▶ Enligt "God revisionssed i kommunal verksamhet 2022" ska all granskning utgå från en risk- och väsentlighetsanalys.
- ▶ Riskanalysen syftar till att identifiera och analysera de mest väsentliga riskerna i verksamheterna för att på så sätt minska revisionsrisken. Det vill säga minska risken att det som är mest väsentligt inte blir granskat.
- ▶ Med risk avses händelser och företeelser som hotar eller hindrar att uppdrag kan genomföras och att verksamhetens mål uppnås, samt att detta sker på avsett och ett säkert sätt.
- ▶ Genom analysen minskar risken för att revisionen inte granskar det som är mest väsentligt, något som i sin tur kan leda till osäkra slutsatser och bedömningar i ansvarsprövningen.
- ▶ Att granska "rätt" områden är viktigt för uttalandet i revisionsberättelsen och ytterst för kommunfullmäktiges beslut om ansvarsfrihet.
- ▶ Riskanalysen dokumenteras. Med riskanalysen som underlag tar revisorerna fram årets revisionsplan som beskriver vilka granskningsinsatser som ska genomföras.

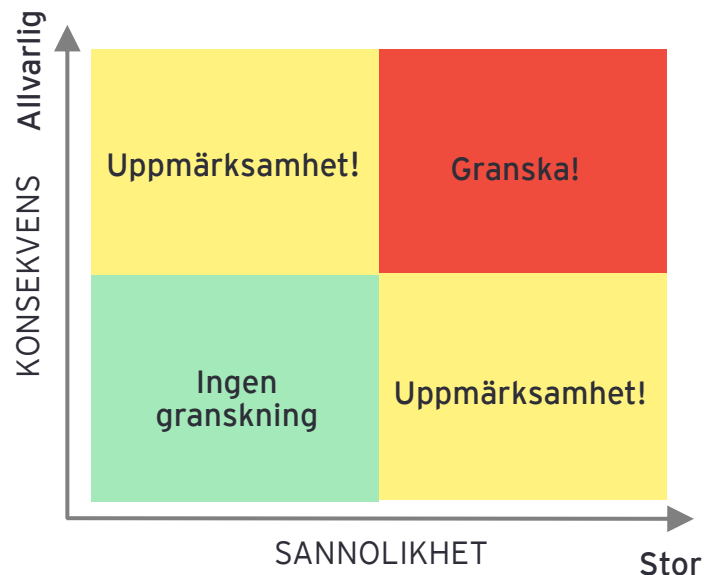
Introduktion

Varför en risk- och väsentlighetsanalys?

Enligt *God revisionsred* ska all granskning utgå från en risk- och väsentlighetsanalys. Analysen syftar till att minska revisionsrisken genom att:

- ✓ identifiera och analysera de **största riskerna** i verksamheterna och
- ✓ säkerställa att **"rätt"** områden granskas.

Riskerna värderas utifrån sannolikhet att de inträffar och konsekvensen om de inträffar.

Innehåll och upplägg

På följande sidor framgår de risker som identifierats för kommunens verksamheter.

Riskerna har grupperats i följande verksamhetsområden:

Kommunövergripande
Utbildning
Kultur- och fritid
Individ- och familjeomsorg
Äldreomsorg
Samhällsbyggnad, miljö och infrastruktur
Övrigt

Varje avsnitt innehåller en beskrivning av identifierade risker och en riskanalys.

Ytterligare information om metod, källor och statistik återfinns i bilagorna.

01

Introduktion

02

Risikanalyis

03

Bilagor

Högst värderade risker

Område	Risk och åtgärd	KS	UKFN	SN	MSBN	ÖFAB	ÖRAB
Kommunövergripande	Risk att brister i IT-säkerhet äventyrar kommunens verksamhet (Ev. fördjupad granskning)	•					
	Risk att brister i ägarstyrning och uppsikt över kommunala bolag leder till suboptimering, olaglig samverkan, bristande kompetens och kapitalförstöring (dialog)	•					
	Risk att kompetensbrist påverkar kommunens möjlighet att leverera välfärdstjänster av hög kvalitet (dialog)	•	•	•	•		
	Risk för brist i fordonshantering (skriftliga frågor)	•	•	•	•		
Utbildning	Risk att elever inte blir behöriga till gymnasiet till följd av att elever inte får det stöd de har rätt till (dialog)		•				
	Risk att bristande likvärdighet leder till att utbildningen ej kan uppväga skillnader i elevers förutsättningar (skriftliga frågor)		•				
Kultur och Fritid	Risk att minskat ekonomiskt stöd ger färre elevplatser i Kulturskolor (dialog)		•				
Individ- och familjeomsorg	Risk för att brister i samverkan leder till att personer med ekonomiskt bistånd inte får insatser som leder till självförsörjning (dialog)			•			
Äldreomsorg	Risk att bristande arbetsmiljö och kompetensförsörjning påverkar kvalitén inom äldreomsorgen (dialog och skriftliga frågor)			•			
	Risk för bristande kvalitet eller rättssäkerhet inom äldreomsorgen (dialog)			•			
Samhällsbyggnad	Risk för regler och riktlinjer inte följs samt att verksamheten inte lever upp till mål eller är ineffektiv till följd av avsaknad av internkontrollarbete (dialog)				•		
	Risk för brister i VA-försörjningen leder till kapitalförsörjning och dålig standard (skriftliga frågor)				•		
	Risk för ineffektivitet i investeringsprocesserna (dialog)				•		
	Avfallshantering (dialog)				•		
Bolagen	Risk för eftersatt underhåll i fastigheter leder till kapitalförsörjning och försämrad arbets- och brukarmiljö (dialog)					•	
	Risk att bristande följsamhet till ägarens rutiner leder till ineffektiv kapitalallokering (dialog)						•
	Risk att brister i styrning och ledning förstärks när bolaget övertar drift för färjetrafiken (dialog)						•
	Drift och underhåll av hamn och kajplats (dialog)						•

Identifierade risker inom kommunövergripande områden

Risk för bristande ekonomistyrning i lågkonjunktur

- 🔍 Konjunkturen håller på att försvagas (ÅR 22).
- 🔍 Kommunen har fortsatt betydande kostnadsökningar, exempelvis vad gäller livsmedel (DÅ 23).
- 📊 Öckerö hade under 2022 en procentuell positiv nettokostnadsavvikelse, det vill säga att verksamheter kostar mer än de "borde", inom förskola, grundskola, gymnasieskola och individ- och familjeomsorg (Kolada).
- 🌍 Kommunerna prognostiseras redovisa ett samlat underskott om 7 miljarder (SKR).
- 🌍 Prisökningar från de senaste åren väntas inte kompenseras fullt ut av ökade skatteintäkter (SKR).
- 🌍 Lågkonjunktur ställer hårdare krav på budgetföljsamhet och styrning än under normala omständigheter. Bristande effektivitet i ekonomistyrning kan leda till att kommunen drabbas av underskott över flera år med ackumulerade problem med balanskravet innebärande allvarliga konsekvenser för verksamheterna.

Risk att brister i IT-säkerhet äventyrar kommunens verksamhet

- 🔍 Uppföljande granskning från 2020 visade att nio av tio rekommendationer inte hade hanterats (UG 20).
- 🔍 Dialoger under 2022 indikerade fortsatt betydande utmaningar i styrning av IT-säkerhetsarbetet (dialog).
- 🔍 KS har i dialog uppgett att IT-säkerheten förbättrats men att klientskydd behöver utvecklas ytterligare (dialog).
- 🌍 Flera uppmärksammade IT-attacker under senaste år har lett till betydande kostnader och att känsliga personuppgifter kan ha läckt (media).
- 🌍 Kommunerna hanterar en mycket stor mängd digital information. Detta ger möjligheter till en effektivare förvaltning, uppföljning och utökad service till medborgare men innebär också risker när information inte hanteras ändamålsenligt. För att uppnå god IT-säkerhet krävs att styrning och arbete bedrivs så att informationen är tillgänglig, riktig samt har ett tillräckligt skydd.

Risk att bristande jämställdhetsarbete leder till att män och kvinnor ges olika förutsättningar och villkor

- 🔍 Heltidsresan har varit kostnadsdrivande och kan inte implementeras inom tilldelad budgetram (skriftliga svar).
- 📊 Andelen som arbetar heltid i Öckerö inom äldreomsorg och funktionsnedsättning är bland de 25 procent lägsta i riket (Kolada).
- 📊 78 procent av de anställda är kvinnor (ÅR 22).
- 🌍 Kvinnodominerade yrken har genomgående sämre arbetsvillkor exempelvis vad gäller högre inslag av deltidsarbete och högre emotionell stress vilket leder till högre sjukfrånvaro (EY/Länsstyrelserna).
- 🌍 För att kommuner ska kunna säkerställa en likvärdig service till alla sina medborgare behöver ett jämställdhetsperspektiv införas i lednings- och styrsystem.

Identifierade risker inom kommunövergripande områden

Risk att brister i ägarstyrning och uppsikt över kommunala bolag leder till suboptimering, olaglig samverkan, bristande kompetens och kapitalförstöring.

- 🔍 Kommunstyrelsen har inom ramen för sin uppsiktsplikt identifierat flera brister kopplat till ÖRAB (KS).
- 🔍 ÖRAB övertar den kommunala färjetrafiken under 2024 och ökar därmed i storlek betydligt. Detta innebär ökade krav på styrning och ledning (KS skriftliga svar).
- 🔍 ÖFAB har behov av ökad upplåning för att kunna driva projekt (dialog).
- 📊 Kommunkoncernen har en soliditet, inklusive pensionsåtaganden, om 14 procent. Detta kan jämföras med rikssnittet om 33 procent (Kolada).
- 🌍 Kommuner äger ofta bolag med stora tillgångar. Dålig styrning riskerar att kommunala tillgångar skadas och negativt påverkar kommunens förtroendekapital. KL och ABL är anpassade för olika styrning och kommun respektive bolag behöver vara insatta i detta.

Risk att kompetensbrist påverkar kommunens möjlighet att leverera välfärdstjänster av hög kvalitet

- 🔍 Kommunen har svårt att rekrytera vikarier och övertidstimmar driver kostnader (DÅ 23).
- 🔍 Kompetensförsörjning är en av kommunens största utmaningar. Kommunen har svårt att rekrytera bland annat kockar, ingenjörer och lärare (dialog).
- 📊 31 procent av de anställda är 55 år och äldre vilket kan jämföras med rikssnittet om 27 procent (Kolada).
- 🌍 Att hitta rätt kompetens är välfärdens största utmaning. När arbetskraften inte räcker till, personalbrist eller personal med fel kompetens, går det inte att möta kompetensutmaningen enbart genom att rekrytera fler. Istället behövs nya arbetssätt och att tillvarata och utveckla kompetensen hos de befintliga medarbetarna.

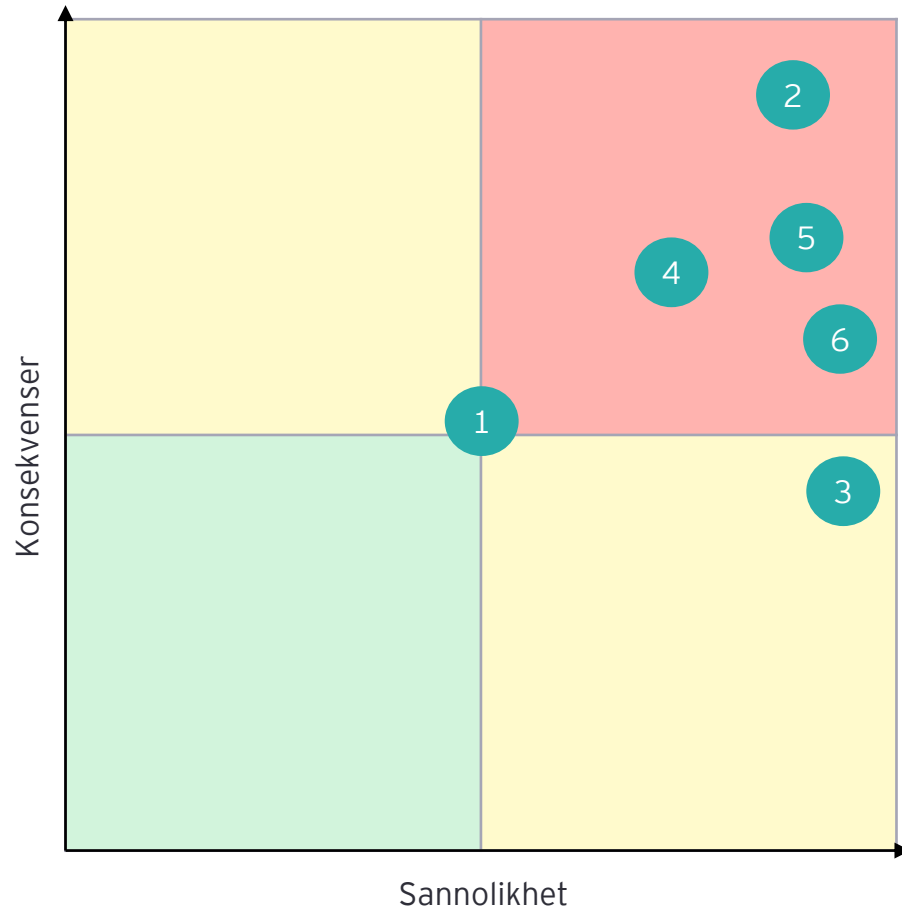

Risk för brist i fordonshantering

- 🔍 Samordning av inköp saknas då varje förvaltning ansvarar för upphandling (ROV-dag)
- 🔍 Otydligt om fordon ska ägas eller leasas (ROV-dag)

Risikanalys - Kommunövergripande

Nr	Risk	Ansvarig	Åtgärd
1	Risk för bristande ekonomistyrning i lågkonjunktur.	Alla	Dialog
2	Risk att brister i IT-säkerhet äventyrar kommunens verksamhet.	KS	Ev. Fördjupad granskning
3	Risk att bristande jämställdhetsarbete leder till att män och kvinnor ges olika förutsättningar och villkor.	KS	Dialog
4	Risk att brister i ägarstyrning och uppsikt över kommunala bolag leder till suboptimering, olaglig samverkan, bristande kompetens och kapitalförstöring.	KS	Dialog
5	Risk att kompetensbrist påverkar kommunens möjlighet att leverera välfärdstjänster av hög kvalitet.	Alla	Dialog
6	Risk för brist i fordonshantering	Alla	Skriftliga frågor

Identifierade risker inom utbildningsverksamhet

Risk att elever inte blir behöriga till gymnasiet till följd av att elever inte får det stöd de har rätt till

- En av nämndens största utmaningar är att stärka kunskapsresultaten (dialog).
- Kvalitetsindex för grundskolan är bland de 25 procent lägsta i riket. Bland annat är andelen behöriga till gymnasiet 9 procentenheter lägre än det modellberäknade värdet (Kolada).
- Andelen elever som klarat alla delar av nationella prov i årskurs 3 är bland de 25 procent lägsta i riket (Kolada).
- Hälften av eleverna i riket som hade F i matematik i årskurs 6 erhöll också F i årskurs 9 vilket indikerar att progression inte sker (Skolverket).
- Åtgärder för att elever ska uppnå kunskapsresultaten blir mer ingripande ju äldre eleverna är, vilket indikerar att stöd har varit otillräckligt och satts in för sent (Skolverket).
- En garanti om tidiga insatser infördes till läsåret 2019/2020.

Risk att bristande likvärdighet leder till att utbildningen ej kan uppväga skillnader i elevers förutsättningar

- Andelen lärare med lärarlegitimation varierar från 35 procent till 96 procent mellan kommunens skolor (Kolada).
- Personaltätheten varierar mellan 8,7 och 15 elever per lärare bland kommunens skolor (Kolada).
- Skillnader i resultat mellan elevgrupper utifrån socioekonomiska faktorer är större i Sverige än i övriga Norden (Skolverket).
- Elevernas resultat varierar kraftigt utifrån föräldrars utbildningsnivå. För elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning blir 93 procent behöriga till gymnasiet och uppnår gymnasieexamen på tre år. För elever vars föräldrar saknar gymnasial utbildning blir endast 54 procent behöriga till ett gymnasieprogram och endast en av tre uppnår gymnasieexamen på tre år (Skolverket).

Risk att bristande förutsättningar för rektorer leder till låg kvalitet i skolan

- Sjukfrånvaron bland personal inom skola och barnomsorg var under jan-aug 2023 9,3 procent vilket kan jämföras med 8,1 procent i GR (GR).
- Under 2022 slutade 8,6 procent av lärarna i kommunen, exklusive pensionsavgångar, vilket kan jämföras med 8,4 procent i GR (GR).
- Forskning visar att framgångsrika skolor kännetecknas av stabilitet på ledningsnivå (Jarl & Blossing). Motsatsvis kännetecknas skolor med återkommande brister av omsättning på rektorer (Skolinspektionen). I Sverige är mediantiden som en rektor stannar på samma skola två till tre år (Skolverket).
- Antalet lärare som en rektor ansvarar för har de senaste fem åren ökat från 24 till 28 i grundskolan och 28 till 30 i gymnasieskolan (Skolverket).

Identifierade risker inom Kultur och fritid

Risk att minskat ekonomiskt stöd ger färre elevplatser i Kulturskolor

- Taxan för kulturskolan har höjts med tre procent (dialog).
- Kommunen hade 137 personer i kö till kulturskola under 2022 (ÅR 22).
- Under 2022 gick 11,4 procent av personer mellan 6-19 år i kulturskolan vilket är i linje med genomsnittet i riket (Kolada).
- I en rapport från Kulturskolerådet framgår det att läget har blivit svårare för kulturskolorna efter att regeringen halverat det statliga stödet till kulturskolorna (från 200 mnkr år 2022 till 100 mnkr år 2023). Enligt rapporten har 7 av 10 kommuner minskat antalet elevplatser till följd av det sänkta stödet.
- Enligt SKR bidrar de kommunala kulturskolorna till att lägga grunden för ett kulturellt skapande hos barn och unga.

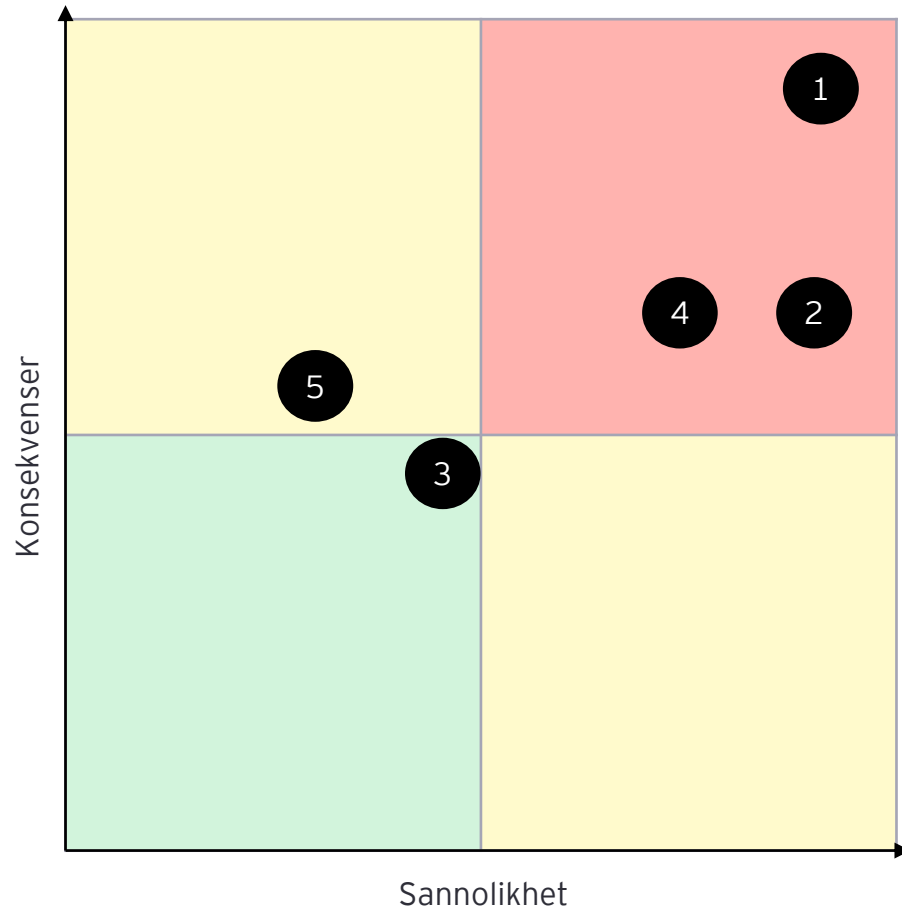

Risk för oegentligheter, otillåten påverkan och välfärdsbrott kopplat till föreningsbidrag

- Många föreningar och studieförbund är beroende av kommunala bidrag. Flera av EY:s tidigare granskningar visar på oegentligheter och otillåten påverkan.
- I en rapport från BRÅ 2022 uppger 6,6 % av kommunerna att de utsatts för fusk och oegentligheter kopplat till föreningsbidrag det senaste året. Mer än en fjärdedel av kommunerna uppger att de inte vet om de har upptäckt felaktigheter, vilket enligt BRÅ tyder på att de har svårt att skaffa sig en överblick.
- I en annan rapport från BRÅ 2022 framgår det även att föreningsbidrag har en stor riskfaktor för välfärdsbrott.

Risikanalyt - Utbildning & Kultur och fritid

Nr	Risk	Ansvarig	Åtgärd
1	Risk att elever inte blir behöriga till gymnasiet till följd av att elever inte får det stöd de har rätt till	UKFN	Dialog
2	Risk att bristande likvärdighet leder till att utbildningen ej kan uppväga skillnader i elevers förutsättningar	UKFN	Skriftliga frågor
3	Risk att bristande förutsättningar för rektorer leder till låg kvalitet i skolan	UKFN	Dialog
4	Risk att minskat ekonomiskt stöd ger färre elevplatser i Kulturskolor	UKFN	Dialog
5	Risk för oegentligheter, otillåten påverkan och välfärdsbrott kopplat till föreningsbidrag	UKFN	Skriftliga frågor

Identifierade risker inom individ- och familjeomsorg

Risk för att brister i samverkan leder till att personer med ekonomiskt bistånd inte får insatser som leder till självförsörjning

Återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd uppgår till 35 procent vilket är bland de 25 procent sämsta i riket (Kolada).

41 procent av vuxna biståndsmottagare fick bistånd under minst 10 månader (långvariga biståndsmottagare) under 2022 (Kolada).

Handläggning inom området ekonomiskt bistånd innebär ett dubbelt uppdrag. Det handlar dels om att utreda och pröva rätten till bistånd, dels att stötta individer till självförsörjning.

Framgångsrika åtgärder i arbetet mot arbetslöshet ger arbets sökande möjligheter till en meningsfull sysselsättning samtidigt som kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd kan minska. För att lyckas med detta krävs en fungerande samverkan mellan flera parter, bland annat kommunal arbetsmarknadsverksamhet.

Risk att orosanmälningar inte hanteras korrekt leder till att barn inte får de insatser som de behöver

Socialnämnden har en "överanställning" på socialsekreterare för att korta utredningstider (dialog).

Utredningstiden uppgick under 2022 till i genomsnitt 140 dagar vilket är bland de 25 procent högsta i riket (Kolada).

Socialtjänsten får i regel kunskap om missförhållanden hos barn och ungdomar genom orosanmälningar. Socialstyrelsens statistik visar att var tionde barn berördes av en orosanmälan 2021 (Socialstyrelsen).

Inspektionen för vård och omsorgs tillsyn 2023 visade att barns behov av skydd och stöd inte utreds i tillräcklig omfattning. Som exempel ges att socialtjänsten inte inlett utredning eller att utredningarna har pågått under lång tid (IVO).

Identifierade risker inom äldreomsorg och funktionsnedsättning

Risk att bristande arbetsmiljö och kompetensförsörjning påverkar kvalitén inom äldreomsorgen

- Nämnden har utmaningar med hög korttidsfrånvaro bland medarbetare (dialog).
- Sjukfrånvaron för undersköterskor under jan-aug 2023 uppgick till 14,5 procent, vilket kan jämföras med 11,8 procent i GR (GR).
- Andelen faktiskt heltidsarbetande inom äldreomsorg och funktionsnedsättning uppgår till 49 procent, vilket kan jämföras med 63 procent i riket (Kolada).
- 7,1 procent av invånarna i Öckerö kommun är 80 år eller äldre vilket kan jämföras med riksnittet om 5,5 procent (Kolada).
- Inom äldreomsorgen finns stora behov av personal och kompetens. Enligt SKRs personalprognos 2023 behöver äldreomsorgen rekrytera 72 000 undersköterskor, 20 000 vårdbiträden och 9 500 sjuksköterskor fram till 2031.
- 2022 infördes en ändring i socialtjänstlagen om att alla äldre ska kunna erbjudas en fast omsorgskontakt. Från 2023 ska den funktionen innehas av en person som har den skyddade yrkestiteln undersköterska.

Risk för att bristande ledning och styrning inom LSS leder till bristande kvalitet eller höga kostnader

- Kostnaden per brukare inom LSS uppgick år 2022 till 1309 tkr per brukare totalt och 372 tkr per brukare i daglig verksamhet. I riket var motsvarande kostnader 1222 tkr respektive 250 tkr (Kolada).
- Om inte socialnämnden eller motsvarande nämnd säkerställer en ändamålsenlig styrning och ledning av handläggningen finns risk för en rättsosäker bedömning för den enskilde. För kommunen kan eventuella brister i ledning och styrning och intern kontroll av handläggningen även leda till ökade kostnader i form av exempelvis vite (Socialstyrelsen).

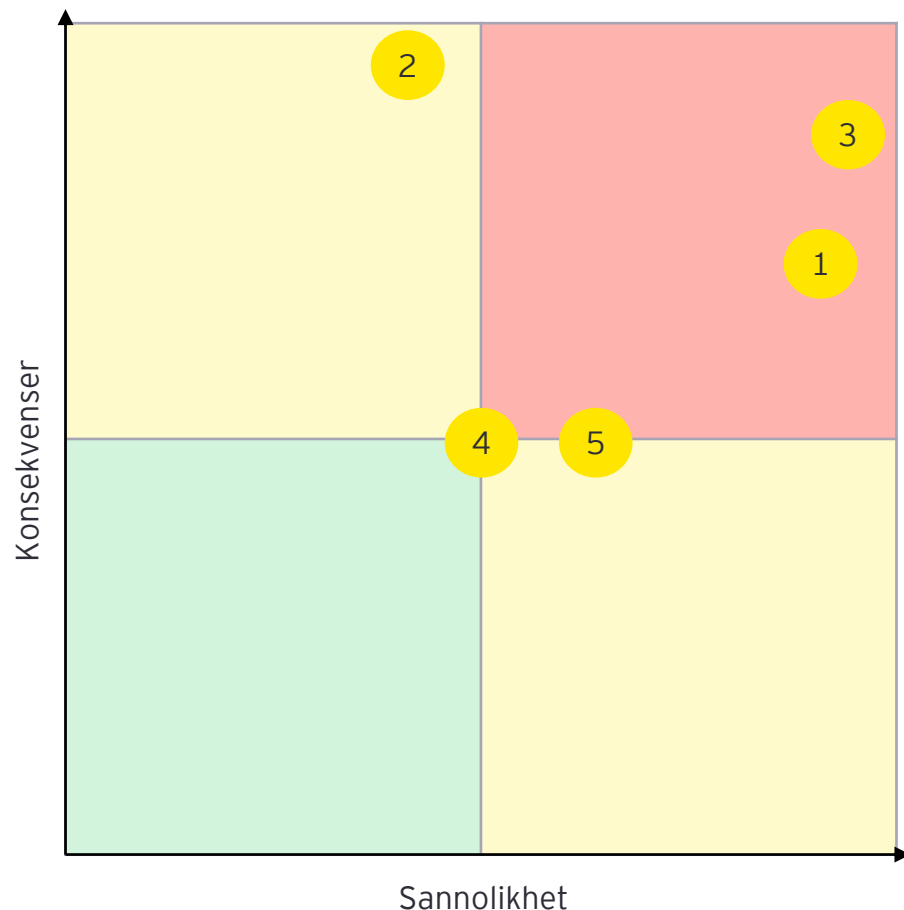

Risk för bristande kvalitet eller rättssäkerhet inom äldreomsorgen

- Granskning från 2022 visade brister vad gällde myndighetsutövning och kvalitetsarbetet inom äldreomsorgen (FG).
- EY:s tidigare granskningar visar att det systematiska förbättringsarbetet är eftersatt i många kommunala socialtjänster.
- Socialnämnd eller motsvarande nämnd ansvarar för att utveckla och säkra kvaliteten i socialtjänstens verksamhet. Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet och de som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. En del i att säkerställa insatser av god kvalitet är att systematiskt följa upp de insatser som ges på såväl individ- och gruppnivå.

Risikanalyt - Individ- och familjeomsorg & Äldreomsorg

Nr	Risk	Ansvarig	Åtgärd
1	Risk för att brister i samverkan leder till att personer med ekonomiskt bistånd inte får insatser som leder till självförsörjning	SN	Dialog
2	Risk att orosanmälningar inte hanteras korrekt leder till att barn inte får de insatser som de behöver	SN	Dialog
3	Risk att bristande arbetsmiljö och kompetensförsörjning påverkar kvalitén inom äldreomsorgen	SN	Dialog / Skriftliga frågor
4	Risk för att bristande ledning och styrning inom LSS leder till bristande kvalitet eller höga kostnader	SN	Dialog
5	Risk för bristande kvalitet eller rättssäkerhet inom äldreomsorgen	SN	Dialog under hösten 24

Identifierade risker inom samhällsbyggnad

Risk att regler och riktlinjer inte följs samt att verksamheten inte lever upp till mål eller är ineffektiv till följd av avsaknad av internkontrollarbete

- Bygg- och miljönämnden och senare Miljö och samhällsbyggnadsnämnden har under minst fyra år saknat internkontrollarbete (GG 20-22, dialog 23).
- Nämnden följer inte upp i vilken utsträckning domar kopplade till tillsynsverksamheten hanterats (dialog).
- Öckerö kommun är bland de 25 procent sämsta vad gäller företagsklimat gällande exempelvis bygglov, livsmedelskontroll, bemötande, rättssäkerhet och tillgänglighet (Kolada).
- Medianhandläggningstiden för bygglov av en- och tvåbostadshus är bland de 25 procent längsta i riket (Kolada). Mediantiden har ökat från 8 dagar under 2019 till 68 dagar under 2022, vilket kan jämföras med krav i PBL om 50 dagar.
- Kommunallagen ställer sedan 1991 explicit krav - och implicit sedan 1977 - på att nämnder ska säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig.

Risk för brister i VA-försörjningen leder till kapitalförsörjning och dålig standard

- Utbytestaken inom VA och vägar är inte tillräcklig (dialog).
- Kommunens ambition att öka bostadsbyggnationen ställer ökade krav på nämnden vad gäller VA och vägar (dialog).
- Kostnaden för vattenförsörjning och avloppshantering är näst högst i Göteborgsregionen (Kolada).
- En avsevärd del av de svenska kommuners VA-anläggningar byggdes ut under 60- och 70-talen. Stora delar av denna infrastruktur är nu uttjänt och i behov av upprustning, såväl på ledningsnäten som vatten- och reningsverk. Det är Svenskt Vattens bedömning att VA-taxorna kommer att behöva fördubblas för att hantera behov av reinvesteringar och nybyggnation. Det är en avsevärd risk för kommuners expansion och befintliga vatten- och avloppsförsörjning om VA-systemen inte upprätthåller tillräcklig standard.

Risk för ineffektivitet i investeringsprocesserna

- Kostnader för investeringar prognostiseras till drygt 3 miljoner kronor mer än budget (DÅ 23).
- De ekonomiska förutsättningarna för kommuner är ansträngda för tillfället. Utöver vikande utveckling i skatteintäkter påverkar de höga räntorna kommunernas möjlighet att finansiera investeringar. Detta ställer i sin tur högre krav på kontroll av investeringsplanen. Dels hur investeringar motiveras, dels vilka möjligheter kommunen långsiktigt har att bära kostnaderna för investeringsplanen. Ineffektivitet i investeringsprocesser kan leda till kostsamma fördyrande omständigheter för investeringar, men också att kommunen investerar i "fel saker".

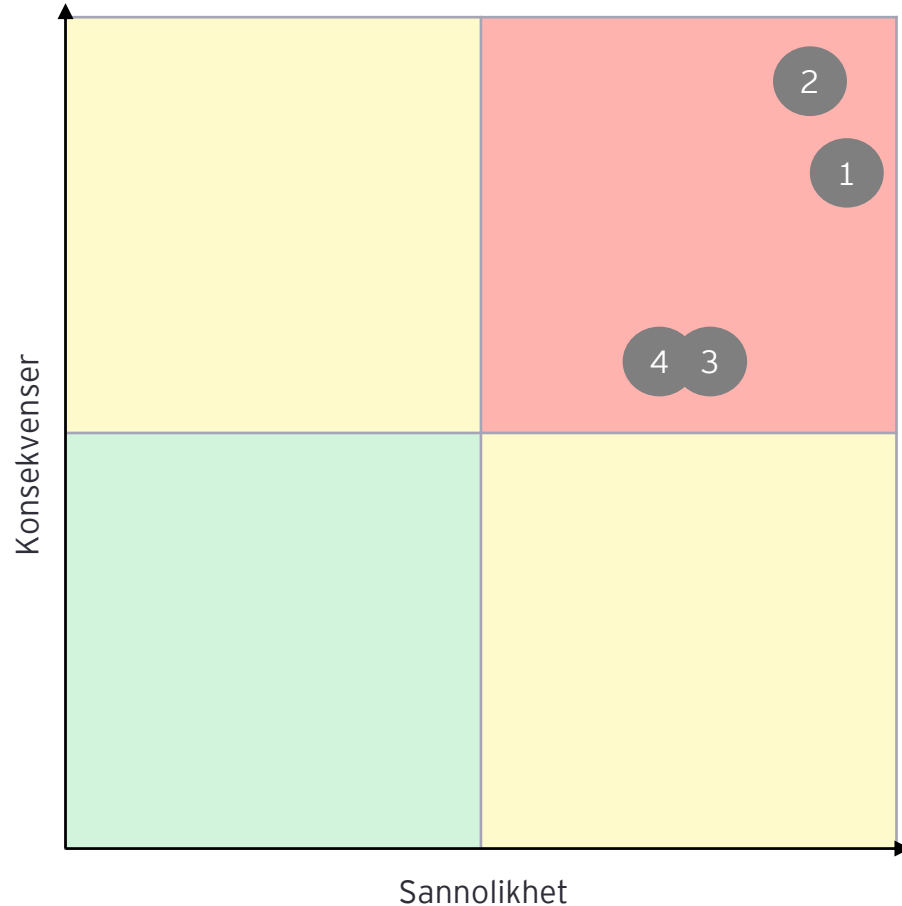
Identifierade risker inom samhällsbyggnad

Övriga risker

- Avfallshantering - Reinvesteringar på återvinningscentral m.m.

Risikanalyt - Samhällsbyggnad

Nr	Risk	Ansvarig	Åtgärd
1	Risk för regler och riktlinjer inte följs samt att verksamheten inte lever upp till mål eller är ineffektiv till följd av avsaknad av internkontrollarbete	MSBN	Dialog
2	Risk för brister i VA-försörjningen leder till kapitalförsörjning och dålig standard	MSBN	Skriftliga frågor
3	Risk för ineffektivitet i investeringsprocesserna	MSBN	Dialog
4	Avfallshantering	MSBN	Dialog

Öckerö Fastighets AB inklusive dotterbolag

Risk för eftersatt underhåll i fastigheter leder till kapitalförsörjning och försämrade arbets- och brukarmiljö

- 🔍 ÖFAB har begärt hyreshöjning om 12 procent för 2024 för att motsvara bolagets kostnadsökningar (dialog).
- 🔍 Utmaningar med att få intäkter som täcker kostnader för underhåll samt att många hyresgäster tackar nej till underhåll som påverkar hyran (dialog).
- 🌍 Underhåll av befintligt bestånd påverkas av de ekonomiska förutsättningarna. Otillräckligt underhåll leder långsiktigt till tidigare lagda behov av omfattande renoveringar och/eller behov av nyinvesteringar. Att underhålla fastigheter på ett adekvat sätt minskar dessa behov, vilket i sin tur motverkar risk för kapitalförstöring. Otillräckligt underhåll på fastighetsbeståndet kan därtill leda till försämrade arbets- och brukarmiljö, energi-ineffektivitet, ökat behov av reparationer och ökad risk för personskada.

Risk att ökad upplåning för ÖFAB påverkar de ekonomiska förutsättningarna för kommunkoncernen

- 🔍 Bolaget avser att revidera upp "skuldtaket" från 1 till 1,2 miljarder kronor för att finansiera framtida byggprojekt (dialog).
- 📊 Kommunkoncernen har en soliditet, inklusive pensionsåtaganden, om 14 procent. Detta kan jämföras med rikssnittet om 33 procent (Kolada).
- 🌍 Högre räntor, inte sällan i kombination med koncerners ökade investeringsbehov, ställer stora krav på att bolag har en bra översikt av var de finansiella riskerna ligger. Viktigt att man sammanställer långtidsprognoser. Bostadsbolag kan vara högt skuldsatta/hög lånenivå och riskerar därför vara räntekänsliga. Detta kan medföra såväl att nödvändiga investeringar skjuts på framtiden (investeringskuld) eller att bolaget riskerar gå göra sämre resultat givet räntenivåer givet lånenivån.

Risk att bristande följsamhet till ägarens rutiner leder till ineffektiv kapitalallokering

- 🔍 Kommunstyrelsens rapport utifrån uppsiktsplikten visar att ÖRAB behöver stärka uppföljnings- och styrningsprocesser. Trots anmodan under 2022 lämnades ingen åtgärdsplan och bolaget redovisade ett underskott om 800 tkr (KS).
- 🔍 Bolaget har inte följt kommunens rutiner för inköp och upphandling (dialog KD).
- 🔍 Bolaget använder kommande års fonderade medel för att säkra drift (dialog).
- 🔍 Lekmannarevisionen har under de senaste tre åren rekommenderat bolaget att stärka målstyrningen genom att följa upp mål i affärsplanen (LM 20-22).

Risk att brister i styrning och ledning förstärks när bolaget övertar drift för färjetrafiken

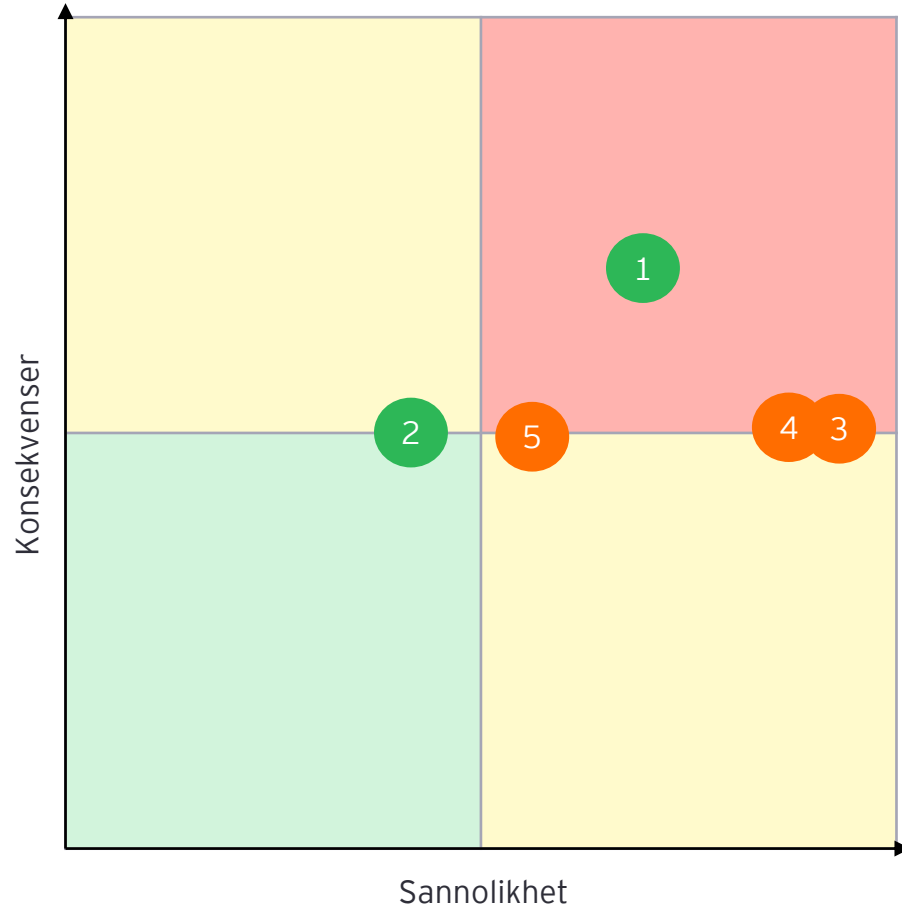
- 🔍 2024 övertar ÖRAB ansvar för färjor inom kommunen. Bolaget ökar omsättning och antal anställda med cirka 50 procent (dialog).
- 🔍 Utökad uppdrag ställer än högre krav på effektiv styrning och följsamhet till ägarens riktlinjer (KS).

Övriga risker

- 🔍 Drift och underhåll av hamn/kajplats

Risikanalyt - Bolag

Nr	Risk	Ansvarig	Åtgärd
1	Risk för eftersatt underhåll i fastigheter leder till kapitalförsörjning och försämrade arbets- och brukarmiljö	ÖFAB	Dialog
2	Risk att ökad upplåning för ÖFAB påverkar de ekonomiska förutsättningarna för kommunkoncernen	ÖFAB	Dialog
3	Risk att bristande följsamhet till ägarens rutiner leder till ineffektiv kapitalallokering	ÖRAB	Dialog
4	Risk att brister i styrning och ledning förstärks när bolaget övertar drift för färjetrafiken	ÖRAB	Dialog
5	Drift och underhåll av hamn och kajplats	ÖRAB	Dialog

01

Introduktion

02

Risikanalyis

03

Bilagor

Bilaga 1 - Tidigare genomförda granskningar

2022

- ▶ Granskning av inköp och upphandling (registeranalys)

2021

- ▶ Fördjupad granskning av rättssäkerhet och likvärdighet inom äldreomsorgen.
- ▶ Förstudie av styrning av biståndsbedömning.
- ▶ Förstudie av skolfrånvaro, det kommunala aktivitetsansvaret och skolans samverkan med socialtjänsten.
- ▶ Granskning av Öckerö Fastighets AB med dotterbolags del i kommunens arbete med bostadsförsörjningen.

2020

- ▶ Uppföljande granskning av styrning av gatuenheten samt IT- och informationssäkerhet.

2019

- ▶ Uppföljande granskning av målstyrning kompetensförsörjning.

2018

- ▶ Granskning av system för styrning inom Gatuenheten (Genomförd av KPMG).
- ▶ Granskning av IT- och informationssäkerhet (Genomförd av KPMG).

2016

- ▶ Granskning av målstyrning och kompetensförsörjning.

2015

- ▶ Granskning av projektstyrning.
- ▶ Uppföljande granskning av bygglovsprocessen.

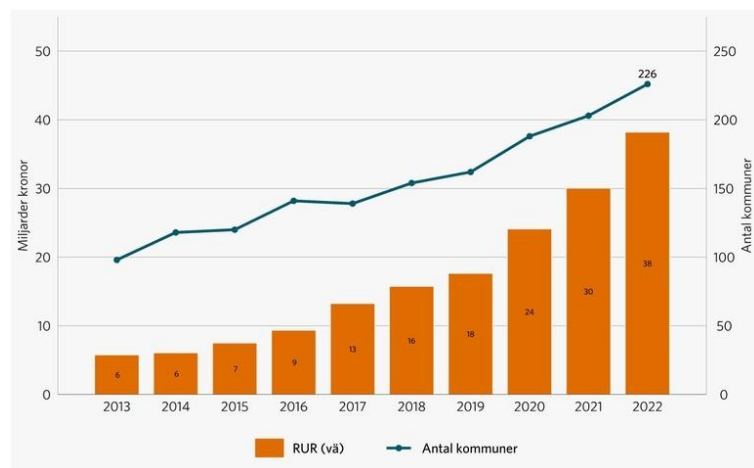
Bilaga 2 - Ekonomiska förutsättningar (1/3)

Regeringens budgetproposition och SKR ekonomirapport

- ▶ Den globala ekonomin påverkas fortsatt av den tidigare Covid-19-pandemin och Rysslands pågående anfallskrig mot Ukraina.
- ▶ Inflationen i Sverige är hög men är på väg nedåt. Inflationsmålet på en KPIF-inflation på 2 procent väntas nås 2025.
- ▶ Den höga prisnivån kommer bestå vilket medför en ihållande urholkning av köpkraften för alla sektorer i ekonomin.
- ▶ Svensk BNP faller i år (0,6 procent), främst på grund av en svag inhemsk efterfråga.
- ▶ SKR bedömer att den svenska kronan kommer förstärkas på längre sikt, bland annat eftersom kronan är enligt många bedömare undervärderad samt att svensk penningpolitik ligger mer i linje med Eurozonen och USA kommande år.
- ▶ Svensk ekonomi beskrivs vara i lågkonjunktur 2023-2025. Först 2026 förväntas konjunkturåterhämtningen ta fart.
- ▶ Hushållens konsumtion och investeringar minskar i år. I takt med att inflationen faller 2024 växer hushållens konsumtion igen.
- ▶ Även offentlig konsumtion pressas av höga kostnader.
- ▶ Den ekonomiska utvecklingen medför ett ökat underskott i de offentliga finanserna
- ▶ Arbetsmarknaden har hittills utvecklats starkt trots vikande efterfrågan. Konjunkturedgången förväntas dock ge avtryck på arbetsmarknaden inom kort. Arbetslösheten förväntas stiga till 8,6 procent 2024 och antal arbetade timmar förväntas minska med 0,3 procent.
- ▶ Resultaten föll med 13 miljarder för kommunerna 2022 jämfört med föregående år.
- ▶ Under de senaste tre åren har få kommuner haft underskott, som minst 3 kommuner 2021 och som mest 21 kommuner 2022. Motsvarande siffra för 2018-2019 var cirka 70 per år. I år när resultaten faller ytterligare förväntas en tredjedel, dvs ett 100-tal kommuner, redovisa underskott.
- ▶ Kostnader för barn och unga fortsätter att öka. Sett till barn- och ungdomsvård har kostnaderna ökat och många kommuner har ökade kostnader inom socialtjänsten och särskilt gällande placeringar.
- ▶ Rekordlågt ekonomiskt bistånd: Antal hushåll som beviljats ekonomiskt bistånd har minskat sju år i rad. Samtidigt ökade den sammanlagda summan av det utbetalda biståndet i 70 kommuner under 2022.
- ▶ Nedgången av antalet hushåll ekonomiskt bistånd har planat ut 2023 men SKR räknar ändå med en liten nedgång jämfört med föregående år. En ökning av arbetslösheten under 2024 gör att SKR räknar med en förhållandevis stor ökning av biståndet 2024.

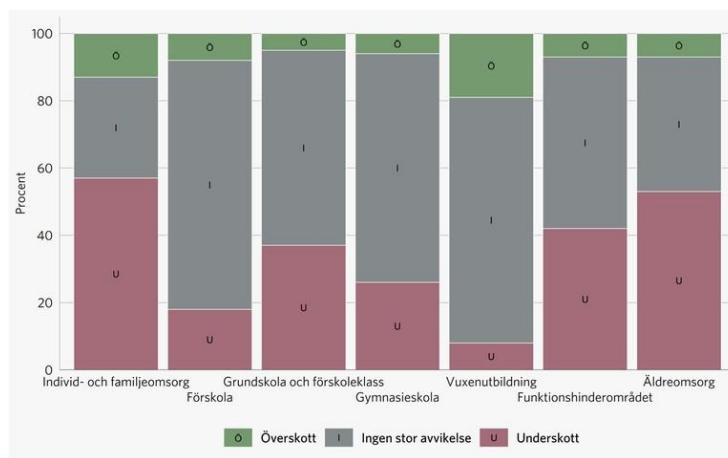
Bilaga 2 - Ekonomiska förutsättningar (2/3).

Medel i resultatutjämningsreserven, RUR

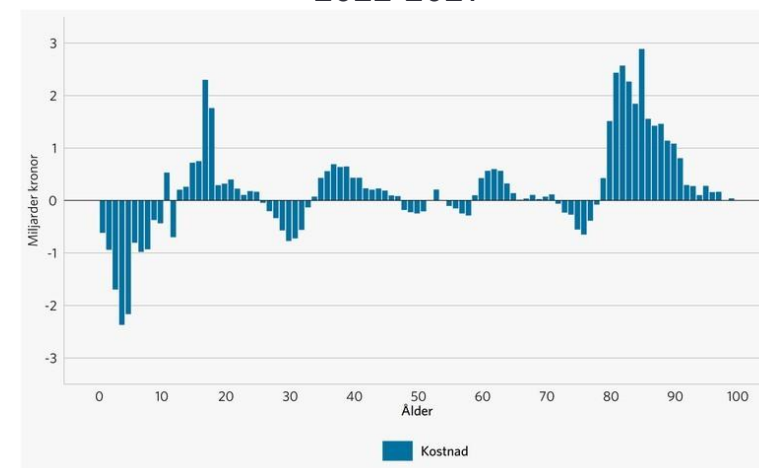
- ▶ 126 kommuner har ett prognosticerat negativt utfall 2023.
- ▶ Hög inflation ger kraftigt ökade pensionskostnader och prisökningar i verksamheterna.
- ▶ 226 kommuner har medel avsatta i RUR men fördelningen är mycket ojämn. Av totalt 38 miljarder kronor finns 19 miljarder i reserver hos 10 kommuner.

Budgetavvikelser 2023 per verksamhet.

- ▶ Mer än hälften av kommunerna anger att de har underskott inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg.
- ▶ Drygt en tredjedel har underskott inom grundskolan
- ▶ Drygt 40 procent har underskott inom funktionshinderområdet.
- ▶ Underskotten är i stor utsträckning kopplade till inflationen och kostnadsökningar som överskrider anslagna medel.

Demografiskt beräknade kostnadsökningar 2022-2027

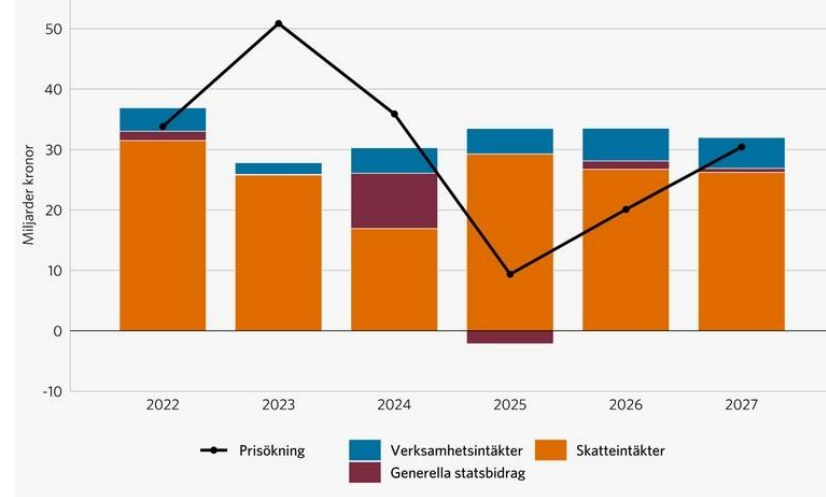
- ▶ De närmaste åren förväntas behovsökningar på 0,6 procent årligen.
- ▶ Behovet är störst inom äldreomsorgen medan det minskar inom grundskola och framförallt förskola
- ▶ De demografiska förändringarna ställer stora krav på kommuner att anpassa sina verksamheter.
- ▶ Vid större befolkningsförändringar kan det krävas stora omstruktureringar, exempelvis nedläggning av skolor då elevunderlaget inte räcker till för att täcka personalinsatser.

Bilaga 2 - Ekonomiska förutsättningar (3/3)

kommunernas ekonomiska utsikter 2023-2024

- De flesta kommunerna prognosticerar att de ekonomiska förutsättningarna är sämre 2024 än 2023. Pensionskostnaderna ökar från redan höga nivåer samtidigt som personalkostnaderna förväntas öka relativt mycket.
- Skatteunderlaget beräknas öka nationellt med 3,3 procent, en god ökning men lägre än det historiska genomsnittet. Ökat skatteunderlag väntas inte motsvara prisökningarna.
- Totalt beräknas det reala skatteunderlaget minska per invånare med 2,7 procent 2023 och 1,0 procent 2024. Nästan 3 av 4 economichefer anger att kommunen sannolikt kommer att sänka resultatmålen för 2024.

Utveckling av olika intäktsslag samt prisutveckling

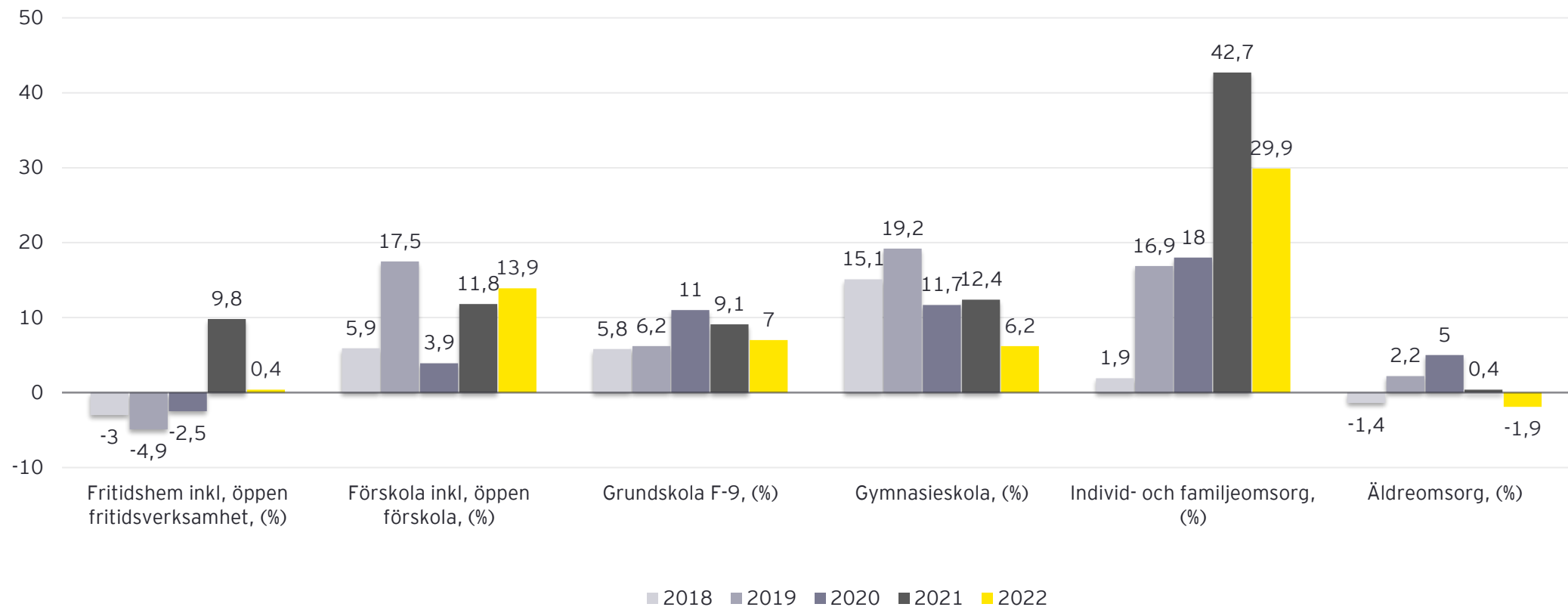

- Kommunernas resultat beräknas falla till minus 7 miljarder kronor 2024 för att 2025 åter motsvara cirka 2 procent av skatter och bidrag, förutsatt att inflationen faller.
- Den goda skatteunderlagsutvecklingen 2025 hjälper upp resultatet åren efter.
- År 2026 förväntas resultatet förbättras ytterligare då pensionskostnaderna fortsätter att minska vilket gör att den sammantagna prisökningen i sektorn blir relativt låg.
- År 2027 är prognosen tillbaka på något som skulle kunna betraktas som normal utveckling, normal prisutveckling, normala pensionskostnader, normal volymökning och normal intäktsutveckling.

Kommunernas resultat, utfall, prognos och kalkyl

Bilaga 3 - Nettokostnadsavvikelse per verksamhet

* Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden (statistiskt förväntad kostnad). Resultat över noll indikerar ett högt kostnadsläge på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.